

השלכתי ממך הסתרת פניך מאתנו. מגור מסביב. ומי הוא האיש אף בלב אבן שלא ימס בשעה שמצייר במחשבתו את הדמות הזאת, איך הוא עומד לפני כסא כבודו אש אוכלה ומתחנן על עצמו ועל בני ביתו ועל כל ישראל.

אות פ': שני דברים נחוצים לנו ושניהם חסרים לנו. התרחבות ושכלול המחשבה, וגם התעוררות התרגשות. באמת שניהם שהם אחד הם, כי בשעה שאחד עומד ח"ו מתוך צרה ומתפלל לך אין דמיון ומחשבה חסר לך, האם בשעה שאיש ישראלי מתחלב בימים נוראים מחשבה חסרה לו? לא, בשעה שמתחלב ומתעורר הוא בלא שום מחשבה, יש לו מחשבה הוא חושב ומרגיש לפי מצבו, ומצב התלבוטותו, ורואה שכסא הכבוד נשתלשל אליו, והוא עומד לפני ד' בהתרגשות יתירה ומסאר אותו, לא את המלך שנותר ורחוק ממנו אלפי פרסאות מפאר ומשבת, רק את ד' אשר נגד עיניו ואומר: לך ד' הגדולה והגבורה וכו', וכן מתפלל: אבי אב הרחמן עשה לי כך וכו', ועוד זאת, ועוד זאת עשה לי, רק שמחשבה זו שיש בשעה התלבוטות אי אפשר לו להשיגה ולתפשה אח"כ, א' מפני שמצורה היתה קטנותה התלבוטותו, והב' כיון ששוב במחשבה גופנית הוא בא להבינה, ובמחשבה גופנית זו רק מחשבה בעלת ציור דמיון יכול לחשוב ולא זולתה.

כל התרגשות והתלבוטות הישראלית מין התגלות הנפש חוץ מגופה היא, ולמה חיצוץ לריק להביץ את פעולותיה במחשבה גופנית.

מחשבה טהורה תלויה בהתעוררות והתלבוטות, וההתלבוטות במחשבה טהורה, כי אלמלי היה יכול האיש לרכך את לבו ולהתחלב תמיד היתה מחשבתו יותר נקיה, ואלמלי היתה לו מחשבה נקיה היה יכול להתחלב ולהתעורר יותר בכל עת וזמן

שמכשיר את עצמו לו, לכן בשניהם צריך הישראלי, לעבוד, ולגדל את מחשבתו התעוררות התלבוטות.

אמור מעתה לא לבד בענין התרחבות המחשבה צריכים לדבר, רק גם איך לעורר את ההתלבוטות הלב, נחפש עצות ותחבולות.

ה' יאיר עינינו ויעזור לנו שנוכל סוף כל סוף להרים את עצמנו מעל גבול הוהם שהשקענו בו עד צוארינו.

והנה אם להתחיל בראשונה בהתעוררות של קדושה אין ביכולת האדם, נשוב נא אל דרכינו לרדת אל תחתית גופו של

האדם ומשם להעלותו, ונתחיל נא בהתעוררות גופנית, כי כאמור כל התעוררות אפילו אם גופנית, היא מפתח לנפש, משל לאיש שהעלילו על בנו ונתנחנו במאסר ואי-אפשר לו לראותו בלתי כששר בית הסוהר פותח ונכנס אליו לחקור את משפטו, האב הפתח כיון שלצורך משפטו פתחו גם הוא אינו מדבר עמו רק מענין משפטו, והחכם אומר הן אמת ששר בית הסוהר פתח, אבל בין כך ובין כך הלא כבר פתחו, ובני לפני, אחבקו ואנשקו ואדבר עמו דברי אהובים כאב עם בנו. כל התרגשות דבר מדברי העולם פותחת ניצוץ מנפשו, אבל בין כך נתגלה הנפש מעט, לכן נשתדל ונוציא יותר ונתרסק עליה בדברי אהבה ויראה ומחשבה טהורה לך, וכיון שכך שגם התרגשות גופנית פותחת ומגלה מעט את נפשינו, כבר יש בידנו במה להתחיל ובמה לדפוק על פתחי לבנו לקרוא אותה מחוץ לשערי הברזל אשר אסורה שם, פתחי לי אותה רעיתי, לך עבדי את ד' עבודה טהורה התרגשי והתפעלי באמונה אהבה ויראה אליו ית', למשל כל איש עבר עליו כבר דאגה של עצמו או זולתו שנוגעת לו כמו שלו ח"ו, אשר בכל עת שזוכר אותה ומצייר אותה בדמיון חזק כאלו היא לנגד עיניו לבו מתרכך ומתרגש אף בוכה, צריך אותו גם אתה לפיכך והיה כאשר רק תתעורר בהתעוררותו ושברוך לב תעלה על לבך, ולמה לי לשבור את לבי ולבכות לריק הלא

ד' לפני ואני עומד עתה לפני כסא כבודי ית', אבכה לפני ד' שומע קול בכיות, ובמחשבה ודמיון של עצת הראב"ד ז"ל הנ"ל תחזק יותר ויותר איך עלית עתה לפני כסא הכבוד לפני ית' וזכות נחמנה לך להתפלל ולהתחנן, ותראה איך תפלה מעילה תעלה לך על ידי זה. ואם אי אפשר לך להתעורר מדאגת שעברה, יעשה כעצת הגמרא, "יזכיר לו יום המיתה" אבל לא ברעיון גרידא וכללי, הגמרא אומרת יודעין הרשעין וכו' וזה החסרון שרק יודעין, ידיעה כללית שאינה שוברה את הלב בפרוטרוט. יצייר את הדבר שעובר על כל איש לאחר אידיכט ימיו ושנותיו. איך יסתכל ברגע האחרון על כל העולם ועל בניו שמוכרת לפרוש את עצמו מהם וללכת בגופו אל תחתית העפר רמה ותולעה, ובנשמתו אל הדרך שאינה ידועה לו אנה יוליכו אותה. בניו יסובבוהו ויכבדוהו ויצעקו הוי אמי אבי, אותבין ומשפחתו יהמו ויקראוהו, והוא שומע ומבין הכל, ואי אפשר לו לעזור מאומה. רוצה ומתחנן הוא לחיות אבל הלב דוחק עד כדי להתפסק, והגיון מתכוין עד כדי להתנק, ובחזקה קורעים את נשמתו מגורו ולבו, וכן אח"כ כשמלוים אותו אל בית עולמו, בניו זה מסיח את ראשו בכותל צועק ובוכה אבי אבי איך עזבתנו הלעד נקרת מאתנו, חו משלכת את עצמה על הארץ ובקול מר צורח צועקת ומיללת אי אפשר לי לחיות בלעדך. אבי, מי יתן מותי תחתך, דמעות וצעקה זורמות ממנה עד שנמזה שכולה חי' תתפסק מרוב היללה וצרה המתפרצות מקרבה, קולם מחיריד גם את החיים וגם את המתים, גם כל העם גועים בבכי מחמנות עליו ועליהם, צוחה מהומה ומבוכה בכל סביבותיו. וסוף כל סוף כולם שבים לביתם והוא איפה נשאר, ועם מי נשאר, ובפרט כשילמד ראשית חכמה, זהר ומדרשים ממה שעובר עליו ועל נשמתו אח"כ, אז בטח יתרכך גם לב האבן ומן מרידות

התרגשות זו יעלה אל תפלה רצויה כנ"ל, לא התעוררות לא מחשבה יחסית אף לא אמונה אהבה ויראה לד'.
אות ט: חושבני שלכן כל כך נפש האדם טמונה וישנה שנת עולם ואי אפשר לה להתחזק במחשבה סתורה והתעוררות של קדושה היא. מפני שאין תפלתו והתעוררותו באות כאחת. הרבה פעמים מתפלל ואינו מוכשר להתעורר עתה, וכשיש לו זמן של התעוררות אינו מתפלל ואין זמן תפלה או, לכן מרגל נפשו לישן ולנוח בסמטומה ואי אפשר לו להשוב מחשבה סתורה, רק מחשבה גופנית, מה יאכל מה ישתה ולצייר לו ציור ודמיון גופני כנ"ל, לכן אמרנו בזה איך יעורר את עצמו בתפלה בתחבולות שונות, אבל גם את צד השני לא יעזוב, היינו כל מין התעוררות שעולה בקרבו בכל היום שלא בשעת התפלה ועבודה לא יעזוב אותה ג"כ, רק יישמנה למפתח הנפש, כי כנ"ל כל מין התרגשות אטילו של מסחר ושאר עניני הגוף הן של שבירת הלב הן של שמחה יש בו צד גילוי הנפש, רק שמכוסה הוא בלבוש של צרכי עוה"ז. וצריך האיש להשתמש עם שעת הכושר הזה, וכשמרגיש איזה מין של שבירת הלב אפילו מצרכי גופו ילך תיכף הצידה ויעמיד עצמו אל הכותל ויאמר איזה קאפיטלאך תהלים, ויותר טוב לומר קאפיטיל שהוא מענין המאורע שלו ולפי דאגתו, למשל אם דאגתו עתה מן שונאיו יתפלל הקאפיטיל ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי וכו' ואם דאגה אחרת יתפלל טבעתי בין מצולה, או אשא עיני אל ההרים מאין יבא עוזי, ולא שיבא פתאום מן השוק וידבר דיבורים בלא לב ובלא מח, רק יתבונן קודם בדאגותיו, דאגות אלו המצעים אותו ומצעים לו כ"כ הרבה, ואל מי ילך ומי ישיבה, אם לא הקב"ה הכל יכול אב הרחמן, והוא מקרב עתה לפני כסא כבוד ובמחשבתו מצייר את כבוד ד' שומד הוא לפני ית' ומתחנן, ד' מה רבו צרי וכו' רבים אמרים אין ישועתה לו באלקים